

Recenzii

citire și înțelegere a textelor religioase (biblice și patristice). Exegetul religios trebuie să fie și filolog în sensul inițial al cuvântului, adică iubitor de cuvânt. O analogie se face aici cu suirea lui Moise pe Muntele Sinai (așa cum este tâlcuită de Sfântul Grigorie de Nyssa), în sensul că aceiași pași trebuie urmați și de exeget pentru a putea vedea pe Dumnezeu în spatele cuvintelor. În acest proces, evlavia (*eusebeia*) joacă rolul cel mai important. În lipsa acesteia, gândirea pozitivistă, care pune totul la îndoială, nu va reuși niciodată să înțeleagă corect textele religioase, cu atât mai mult să-L găsească pe Dumnezeu în ele. Evlavia este astfel condiția *sine qua non* pentru înțelegerea corectă a Sfintei Scripturi și a Sfinților Părinți.

Cap. 9. *Libertatea voinței, caracter și responsabilitate în gândirea greacă veche, la Sfinții Părinți greci și în existențialismul modern* – de Constantin Cavaros (pp. 137-148), face legătura între libertate și responsabilitate, cum una o presupune pe cealaltă. Deși filosofia greacă și chiar cultura greacă veche în ansamblul ei, e marcată oarecum de fatalism și determinism, există unele locuri însă, la Platon și la Aristotel, unde libertatea și responsabilitatea sunt puse clar pe seama omului. Pe de altă parte, Biserica și Sfinții Părinți au luptat pentru dreapta credință și în ceea ce privește libertatea. Evul Mediu, ca epocă teocentrică, a menținut această credință până în timpul filosofilor moderni ca Schopenhauer, Freud (psihanalist), Hobbes, Hume, Ayer, care susțineau determinismul (dur sau moale). De aici autorul revine la dreapta învățătură și la Părinții Bisericii, arătând cauzele contradicției în ceea ce privește existența libertății – firea slăbănogită de păcat; Eliberarea vine pe măsura lucrării virtuților, restaurând firea căzută.

Cap. 10. *Moștenirea greacă veche* – de Constantin Cavaros (pp. 149-155), un articol scurt, dar de perspectivă, scoate în evidență moștenirea culturală și spirituală pe care a lăsat-o Grecia lumii. Toate științele și artele își au rădăcina în Grecia, dovadă fiind tocmai cuvintele care desemnează aceste discipline și cuvintele cu care *operează* acestea. Limba greacă s-a răspândit în tot bazinul Mării Mediterane prin cuceririle lui Alexandru Macedon, fapt ce a facilitat răspândirea ulterioară a creștinismului. Ca o smerită concluzie, autorul îl citează pe filosoful american Alfred North Whitehead, care numește Grecia „Mamă a Europei”.

Cap. 11. *Moștenirea elenă în Bizanț* – de Constantin Cavaros (pp. 156-161), vine ca o prelungire a celui precedent, și arată moștenirea lăsată lumii de Bizanț. Această moștenire constă în formularea doctrinei creștine, scrierile Sfinților Părinți, iconografia liturgică și cântarea bizantină, arhitectură și iconografie, drept politico-bisericesc (numit ulterior simfonia bizantină).

Masterand Bogdan Cerveneac Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna”

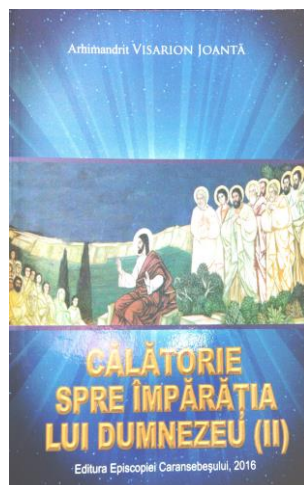
Arhimandrit Visarion Joantă, *Călătorie spre împărăția lui Dumnezeu (II)*, Editura Episcopiei Caransebeșului, 2016, 298 pagini

Cunoscând prea bine importanța pe care o are educația duhovnicească într-o școală teologică, mai ales în situația de criză și de confuzie din perioada post revoluționară,

Înaltpreasfințitul Dr. Laurențiu Streza, pe atunci episcop al Caransebeșului, a reușit să creeze o ambianță propice formării viitorilor preoți, încredințând calitatea de spiritual la seminarul teologic liceal din orașul de reședință al eparhiei, **Părintelui Arhimandrit Visarion Joantă**.

De la început se cuvine să precizăm că, activând nouă ani în cadrul Eparhiei Caransebeșului (1996-2005), *Părintelui Arhimandrit Visarion Joantă* i-au fost încredințate trei slujiri de mare importanță pentru viața spirituală, și anume: slujitor la catedrala episcopală, exarh al mănăstirilor, duhovnic și profesor la seminarul teologic, la care se adaugă, apoi, și cea de secretar eparhial.

Activitatea didactică și teologic-pastorală este atestată de cele peste 70 de articole, studii și predici apărute în diferite reviste și publicații bisericești. Se evidențiază în acest context mai multe articole referitoare la viața monahală, precum și volumul: *Ghidul așezămintelor monahale din Episcopia Caransebeșului* (Ed. Marineasa, 2004, 110 pag.). În același timp, râvna scriitoricească pe care a desfășurat-o în calitate de preot la catedrala episcopală, dar mai ales pe cea de profesor și duhovnic la seminarul teologic din Caransebeș este imortalizată în volumul de față, intitulat sugestiv: **„Călătorie spre Împărăția lui Dumnezeu (II)”**, Editura Episcopiei Caransebeșului, 2016, 295 pag.

Cartea apare cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte *Lucian*, Episcopul Caransebeșului și cuprinde studii și articole, cuvinte duhovnicești, meditații, predici, despre viața monahală, ecumenism, interviuri din perioada: 1996-2005. Volumul cuprinde studiile publicate în revista *Altarul Banatului*, articolele și predicile publicate în *Foaia Diecezană*, în ziarul *Timpul*, cotidian al Consiliului Județean Caraș-Severin din Reșița, precum și în foaia bisericească *Anastasis*, din orașul de reședință al episcopiei.

Se cuvine să precizăm că prezentul volum este precedat de un altul, ce cuprinde, la fel, activitatea predicatorială a Părintelui Visarion la Caransebeș, intitulat: **„Semnificația marilor sărbători creștine”**, apărut cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte *Lucian*, Episcopul Caransebeșului (Ed. Agathon, Făgăraș, 2015, 217 pag.); încât ambele volume se înscriu în tematica generală: *Călătorie spre Împărăția lui Dumnezeu*.

Privind cuprinsul lucrării de față, acesta este structurat în șase capitole, după cum urmează: I. *Studii și articole* (p. 19-55); II. *Cuvinte duhovnicești și meditații* (p. 55-233); III. *Despre viața monahală* (p. 233-267); IV. *Ecumenism* (p. 267-285); V. *In memoriam* (285-293); VI. *Interviuri* (p. 293-295).

Recenzii

Referitor la conținutul cărții, reținem dintru început două studii de actualitate pentru viața bisericească. Primul studiu, intitulat: *Preoția: har și dar de la Dumnezeu. Pregătirea teologică și duhovnicească pentru preoție* (pag. 19-40) se înscrie într-un adevărat program de viață duhovnicească, cu evidențierea unor principii orientative privind modul în care se cuvine să fie abordat și cultivat duhul preoției de către elevii seminariști și studenții teologi. În același timp, constituindu-se ca studiu aniversar al învățământului teologic din Caransebeș, autorul pune în valoare activitatea duhovnicească desfășurată la Academia teologică și la seminarul teologic, prin personalitățile ce s-au dedicat acesteia. Cel de-al doilea studiu dezbate o temă de interes pentru misiunea Bisericii în lume, referitoare la *Biserica în fața secularizării* (pag. 40-55), incluzând referatul prezentat de Părintele Visarion la Congresul benedictinilor din toată lumea, Roma, 20-28 septembrie 2004, referitor la *Globalizare: fenomene-posibilități-provocări* (pag. 44-52).

Partea a doua a volumului, cea mai extinsă, cuprinde *cuvinte duhovnicești și meditații*. Acest capitol se distinge, atât prin diversitatea tematică, cât și prin varietatea aspectelor sugerate de importanța pe care subiectul tratat o prezintă pentru viața duhovnicească. Astfel, sunt predicile referitoare la cinstirea Maicii Domnului (3); cele referitoare la Spovedanie și Împărtășanie (6); despre femeia creștină (2); despre colinde (2); aspecte ale vieții în Hristos (3); aspecte ale slujirii lui Dumnezeu și oamenilor (3); despre Cuvântul lui Dumnezeu (2); despre sensul cinstirii sfintei cruci (2). Apoi, despre stăruința în rugăciune ca izvor de binefacere; despre virtutea smereniei ca temei al evlaviei; despre binefacere și recunoștință ca și coordonate ale vieții creștine; despre sfințenie, ca dar al lui Dumnezeu oferit omului, despre apostolatul laicilor, etc.

Capitolul III, referindu-se la *viața monahală*, expune mai întâi *Considerații generale asupra monahismului ortodox și al spiritualității monahale*. Apoi, despre *Monahismul în Biserica Ortodoxă Română; Viața monahală în Episcopia Caransebeșului; Așezăminte monahale în Episcopia Caransebeșului; Sfântul Munte Athos în spiritualitatea ortodoxă*.

La toate cele mai sus menționate, volumul adaugă și activitatea ecumenică a Părintelui Arhimandrit Visarion, concretizată în participarea la două congrese ale stareților benedictini, ținute la Roma, în 2003 și 2004; iar pe plan local, volumul reține interviul prilejuit de *Săptămâna de rugăciune pentru unitatea creștină*.

Parcurgând conținutul prezentului volum se cuvine să apreciem că în calitate de preot, profesor și duhovnic, Părintele Visarion a căutat să însușească tinerilor aprofundarea preoției ca o mare responsabilitate asumată înaintea lui Dumnezeu, a oamenilor și a propriei conștiințe. De fapt, responsabilitatea, conștiinciozitatea și dragostea părintească au fost coordonatele principale ale activității Părintelui Arhimandrit Visarion la seminarul teologic din Caransebeș.

Ca urmare, dată fiind varietatea și actualitatea tematică, precum și temeinicia dezbaterii expusă într-o formă clară și accesibilă, recomandăm prezentul volum cu

mențiunea și convingerea că pentru preoți poate fi un izvor de inspirație în activitatea misionar pastorală, iar pentru activitatea educativă desfășurată în școlile teologice, se afirmă ca un model vrednic de urmat. În același timp, oricare cititor poate primi prin lectura lui har și binecuvântare de la Dumnezeu spre zidire sufletească, spre consolidarea vieții de rugăciune, spre întărirea în credința lucrătoare prin dragostea față de Dumnezeu, față de oameni și față de întreaga creație.

Pr. Prof. Univ. Dr. Sorin Cosma

Paul Siladi, *Ortodoxia în Occident. 10 convertiri*, col. "Mari teologi ai secolului XX", vol. 4, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014. ISBN 978-606-733-126-4

Recenzie de: Pr. Maxim Morariu¹

Fenomenul convertirii este întotdeauna unul complex și dinamic, atât pentru cel care îl trăiește, cât și pentru cei care îl investighează². El nu se limitează doar la o clipă ce comprimă un moment revelatoriu intens, ci este rodul unui traseu sinuos care nu se încheie odată cu aderarea instituțională la o Biserică, ci continuă pe parcursul întregii vieți. Complexitatea și atipicul lui sunt două caracteristici care îl fac să fie investigat. Efervescența vieții unui convertit, polisemia experiențelor lui, disputele și controversele pe care le suscită alegerea lui, toate acestea fac deliciul cititorului și suscită interesul cercetătorului.

Conștientizând acest lucru, Paul Siladi, directorul radioului Renașterea al Arhiepiscopiei Ortodoxe a Vadului și Clujului, cunoscut mediului teologic local și celui național pentru preocupările sale cu privire la rolul imaginii în misiunea Bisericii³ și pentru analizele cu privire la actualitatea apoftegmelor patericale⁴, a pornit în investigarea acestui fenomen discutând cu convertiți celebri precum părintele John Breck⁵, Tristram Engelhardt

¹ Ieromonah, Doctorand, Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea "Babeș-Bolyai", Cluj-Napoca. E-mail: maxim@radiorenasterea.ro.

² Cf. Mihai Copăceanu, *Ortodoxie la Oxford: Te-am găsit, Doamne! Mărturiile a 12 englezi convertiți la Ortodoxie*, Editura Deisis, Sibiu, 2010.

³ Subiect cărui i-a dedicat o teză de doctorat. A se vedea: Paul-Bogdan Siladi, *Cuvânt și imagine în misiunea Bisericii*, Cluj-Napoca, 2011.

⁴ A se vedea: <http://ziarullumina.ro/autor/paul-siladi-4075/>, accesat 04. 11. 2015, pentru lista materialelor dedicate acestui subiect ce se regăsesc în paginile ziarului *Lumina*.

⁵ Pentru mai multe informații cu privire la viața și opera lui, a se vedea: John Breck, *Ce este moartea*, trad. Savatie Baștovoii, Marian-Florin Pușcaș, col. "Bioetica", Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2003; Idem, *Darul sacru al vieții*, trad. Irineu Pop-Bistrițeanul, col. "Bioetica", Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2001; Idem, *Pornografia, o icoană demonică*, trad. Iliuț Biliuță, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2006; Idem, *Sfânta Scriptură în tradiția*